



PRAVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA SPRÁVNÍ VĚDY A SPRÁVNÍHO PRÁVA

Předmět: NV201K Správní trestání

STUDIJNÍ MATERIÁL K TÉMATU

Právní úprava přestupků – obecná část

Přednášející: doc.JUDr. Soňa Skulová, Ph.D.

Právní úprava přestupků spadá do oblasti správněprávní odpovědnosti. Základ právní úpravy přestupků spočívá v zákoně č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Přestupky lze označit za kodifikované, pojmenované správní delikty.¹ Pojmenovanost a kodifikace přestupků vyplývá z generální klauzule v přestupkovém zákoně a vyčleňuje je ze systému správních deliktů².

Zákon o přestupcích obsahuje úpravu *hmotněprávní i procesněprávní*; člení se na část obecnou, část zvláštní a část věnovanou procesním aspektům – řízení o přestupcích.

Přestupky jsou mimo tento zákon upraveny také ve speciálních zákonech, přičemž jde o úpravu přestupků, resp. jejich skutkových podstat, vyskytujících se v jednotlivých oblastech (úsecích) veřejné správy.

Zákonodárce v případě úpravy přestupků dává přednost prevenci před represí, je tedy logicky preferováno dodržování předpisů, veřejného pořádku a dalších, jak uvádí přestupkový zákon.

1 Průcha, P.: *Správní právo: obecná část*. 7. vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk. 2007.

2 Správněprávní odpovědnost dělíme na:

- ▲ odpovědnost za přestupky
- ▲ odpovědnost za tzv. jiné správní delikty:
 - správněprávní odpovědnost za disciplinární delikty
 - správněprávní odpovědnost za tzv. pořádkové delikty
 - správněprávní odpovědnost za tzv. jiné správní delikty fyzických osob
 - správněprávní odpovědnost za delikty právnických osob a delikty podnikajících fyzických osob.





Obecná část zákona

V první řadě úprava přestupkového zákona zavádí pojem „přestupek“, kterým rozumí *zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno [...], nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.*³

Z této generální klauzule je pak možné dovodit **obecné zákonné znaky přestupku**. Tyto obecné znaky jsou pak doplněny o *znaky jednotlivých skutkových podstat*, a tak vymezují konkrétní přestupek.

Obecné znaky přestupku:

- ♣ Protiprávnost jednání
- ♣ Společenská nebezpečnost
- ♣ Zavinění
- ♣ Osoba jednající je za přestupek odpovědná
- ♣ Jednání je stíhatelné
- ♣ Nejde o jiný správní delikt či trestný čin.

Znaky skutkové podstaty:

- ♣ Objekt
- ♣ Objektivní stránka
- ♣ Subjekt
- ♣ Subjektivní stránka

Objekt, jako jeden ze znaků skutkové podstaty přestupku, lze charakterizovat jako zákonem chráněné jevy a společenské vztahy, obecně **společenský zájem**. Konkrétní, individuální objekty pak vyplývají z jednotlivých oblastí správního práva. Dále lze vyčlenit *druhový objekt* – z toho pak vyplývá dělení přestupků na:

- přestupky proti pořádku ve veřejné správě (resp. ve státní správě a samosprávě),
- přestupky proti veřejnému pořádku,
- přestupky proti občanskému soužití,
- přestupky proti majetku.

3 § 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.





Objektivní stránku skutkové podstaty přestupku lze popsat jako protiprávní jednání – akt **volního chování, škodlivým následek** a **příčinná souvislost** mezi nimi.

Subjektem přestupku je odpovědná **fyzická osoba**. U fyzické osoby logicky patří mezi náležitosti subjektu *věk* a *příčetnost*, přičemž pokud některá z těchto náležitostí chybí, je odpovědnost této osoby vyloučena.

Subjektivní stránkou přestupku lze rozumět vnitřní psychický vztah k protiprávnímu jednání a jeho následku, který je představován zejména zaviněním. Zavinění může mít dvě formy: zavinění z *nedbalosti* a zavinění *úmyslné*⁴. Pro přestupky platí, že k naplnění skutkové podstaty přestupku zásadně stačí zavinění z nedbalosti⁵.

Kromě znaků přestupku je v obecné části zákona o přestupcích uvedena **soustava sankcí**, které lze za přestupky uložit.

Sankce, které lze za přestupky uložit, jsou:

- ♣ Napomenutí
- ♣ Pokuta
- ♣ Zákaz činnosti
- ♣ Propadnutí věci
- ♣ Zákaz pobytu (zaveden z.č. 494/2012 Sb., s účinností od 1.7.2012)

Takto nastavený systém sankcí a jejich ukládání je doplněno společnými zásadami – jde o *zásady sloužící ke konkretizaci vhodné sankce* na individuální případ. Jedná se zejména o přihlídnutí k závažnosti přestupku, zejména ke způsobu jeho spáchání, následkům jednání, dále k okolnostem, za kterých byl přestupek spáchán, míře zavinění a osobě pachatele, a zda a jakým způsobem byl pachatel přestupku pro tentýž skutek postižen v kárném nebo disciplinárním řízení.

K systému sankcí nutno zmínit, že jejich uplatnění předchází možnost zjednání nápravy samotným projednáním přestupku, tedy bez toho, že by byla uložena sankce.

V rámci ukládání sankcí může být uloženo pachateli i tzv. **ochranné opatření**. Zákon o přestupcích uvádí:

- ♣ omezující opatření

4 Zavinění z nedbalosti pak dělíme na: nedbalost vědomou a nevědomou. Zavinění úmyslné je pak obdobně možné dělit na úmysl přímý a nepřímý.

5 V některých případech však zákon stanoví, že k naplnění skutkové podstaty je vyžadováno přímo úmyslné zavinění, je tomu tak například u přestupků proti pořádku ve veřejné správě vyskytujících se na více úsecích veřejné správy (úmyslné uvedení nesprávných údajů apod.).





MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
KATEDRA SPRÁVNÍ VĚDY A SPRÁVNÍHO PRÁVA

⤴ zabrání věci.

V případě ochranných opatření jde o doplňující instituty, které se ukládají společně se sankcí.

Zákon o přestupcích obsahuje mimo jiné i zvláštní režim týkající se **mladistvých**⁶ pachatelů přestupků. Týká se zejména intenzity/výše sankcí a procesních institutů⁷.

Odpovědnost za přestupek (tedy povinnost strpět a nést sankci) **zaniká** uplynutím jednoleté lhůty od spáchání přestupku, případně přestupek nelze projednat, pokud se na něj vztahuje amnestie.

Zvláštní část:

Zvláštní část zákona o přestupcích pak obsahuje jednotlivé skutkové podstaty, dělené na základě druhového objektu.

- ⤴ Přestupky proti pořádku ve státní správě a v územní samosprávě
- ⤴ Přestupky proti veřejnému pořádku,
- ⤴ přestupky proti občanskému soužití,
- ⤴ přestupky proti majetku.

Kromě této úpravy ve zvláštní části přestupkového zákona, obsahují zvláštní úpravu přestupků, resp. skutkové podstaty přestupků, také jednotlivé speciální právní předpisy⁸, včetně úpravy výše sankcí.

Doporučená literatura:

Průcha, P.: *Správní právo: obecná část*. 7. vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk. 2007.

Jemelka, L.; Vetešník, P.: *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení : komentář*. Vyd. 1. Praha : C.H.Beck, 2011.

Právní předpisy:

6 Mladistvým se rozumí osoba mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku.

7 Například přestupek mladistvého nelze projednat v příkazním řízení.

8 Například zákon o státní památkové péči č. 20/1987 Sb., stavební zákon č. 183/2006 Sb., zákony z oblasti práva životního prostředí, atd.





MASARYKOVA UNIVERZITA
PRÁVNICKÁ FAKULTA
KATEDRA SPRÁVNÍ VĚDY A SPRÁVNÍHO PRÁVA

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Kontrolní otázky:

- ⤴ Jaké předpoklady má splňovat osoba pachatele přestupku, aby byla odpovědná za své jednání?
- ⤴ Je úprava obsažená v přestupkovém zákoně komplexní? Zdůvodněte.
- ⤴ Jaký je rozdíl mezi nedbalostí vědomou a nevědomou?
- ⤴ Jaký je rozdíl mezi úmyslem přímým a nepřímým?
- ⤴ Jak se postupuje při ukládání pokut mladistvým?
- ⤴ Může být uložena pokuta společně s jinou sankcí? Zdůvodněte.
- ⤴ Jaký je rozdíl mezi sankcí a ochranným opatřením, a jaký je vztah těchto institutů?

